

## **Het altaarstuk in de Ignatiuskapel**

Bij de kruisdood van Christus (herdacht op Goede Vrijdag) zijn het voornamelijk de vrouwen in zijn naaste omgeving die aan de voet van het kruis tot het einde toe bij hem blijven. Wanneer de vrouwen na de sabbat op de derde dag (Pasen) naar het graf trekken om het lichaam te balsemen, merken ze dat dit leeg is. Zo worden zij ook de eerste getuigen van de verrijzenis van Christus. In de patriarchale Joodse samenleving van die tijd werden vrouwen niet gezien als betrouwbare getuigen. Het feit dat de drie Maria's deze centrale rol krijgen in de evangeliën kan daarom wijzen op een historische grond voor deze verhalen.

Vaak worden de drie Maria's samen afgebeeld, maar in dit altaarstuk betreft het drie afzonderlijke taferelen. Het middenpaneel stelt een bewening van Christus voor door diens moeder Maria. Het is het motief van een klassieke piëta.

Ook het linkerpaneel toont een treurende vrouw. Zij is iets moeilijker te identificeren, maar in de traditie van de drie Maria's gaat het waarschijnlijk om Maria Klopas, naar Johannes 19,23: "Bij Jezus' kruis stonden zijn moeder, de zuster van zijn moeder, Maria de vrouw van Klopas, en Maria Magdalena."

Het rechterpaneel valt dan weer heel eenvoudig te herkennen als de ontmoeting van Maria Magdalena met de tuinman in wie zij pas in tweede instantie Christus herkent. Het is een motief dat ook wel "Noli me tangere" wordt genoemd, naar het Bijbelwoord "Houd mij niet vast".

Joh 20,11 – 18 Jezus verschijnt aan Maria Magdalena

*Maria stond buiten bij het graf te schreien. En al schreiend boog zij zich naar het graf toe en zag op de plaats waar Jezus' lichaam gelegen had, twee in het wit geklede engelen zitten, een aan het hoofdeinde en een aan het voeteneinde. Zij spraken haar aan: "Vrouw, waarom schreit ge?" Zij antwoordde: "Zij hebben mijn Heer weggenomen en ik weet niet waar zij Hem hebben neergelegd." Toen zij dit gezegd had, keerde zij zich om en zag Jezus staan, maar zonder te weten dat het Jezus was. Jezus zei tot haar: "Vrouw, waarom schreit ge? Wie zoekt ge?" In de mening dat het de tuinman was, vroeg zij: "Heer, mocht gij Hem hebben weggebracht, zeg mij dan waar ge Hem hebt neergelegd, zodat ik Hem kan*

*weghalen.” Daarop zei Jezus tot haar: “Maria!” Zij keerde zich om en zei tot Hem in het Hebreeuws: “Rabboeni!” – wat leraar betekent. Toen sprak Jezus: “Houd mij niet vast, want Ik ben nog niet opgestegen naar mijn Vader, maar ga naar mijn broeders en zeg hun: Ik stijg op naar mijn Vader en uw Vader, naar mijn God en uw God.” Maria Magdalena ging aan de leerlingen berichten dat zij de Heer gezien had, en wat Hij haar gezegd had.*

Wanneer het drieluik gesloten is, worden twee grisailles zichtbaar. Dit zijn eerder ruw geschetste monochrome werken waarop links Sint-Jacob te zien is (dezelfde apostel Jacobus van Compostella) en rechts opnieuw Maria, die (naar de openbaring van Johannes 12,1) de maan onder haar voeten heeft. Het motief van deze Maria was erg populair in de 16e eeuw en later ook in de 19e eeuw, wat terugkomt in het marmeren Mariabeeld aan de ingang van de kapel, het laatste restant van de oude neogotische inrichting.

De grondige renovatie van het drieluik gebeurde tussen 2019 en 2025 door professor Griet Blanckaert van de vakgroep Conservatie-Restauroatie van UAntwerpen en betrof voornamelijk een grondig onderzoek van de gebruikte materialen en de verschillende verflagen, het verstevigen van de houten panelen, het fixeren van loskomende verf, het bijwerken van afgebladerde verf (voornamelijk op de grisailles) en het verwijderen van de glanzende verf van de kader tot de meer authentieke matte zwarte verf.

Een gedetailleerd overzicht hiervan is op aanvraag verkrijgbaar, maar het werk van professor Blanckaert en haar studenten heeft ervoor gezorgd dat het drieluik momenteel in goede staat verkeert en grondig bestudeerd en gedocumenteerd is. En daarmee valt meteen ook een echte werk van de Vlaamse Primitieven in volle glorie vrij te bewonderen op de stadscampus van de Universiteit Antwerpen.